

טיפול באבנים בדרכי השתן

! חשוב
לדעת

לניאדו
מרכז רפואי צאנז

מסונף לבית הספר לרפואה ע"ש רות וברוך רפפורט   הטכניון חיפה

מאופש יקי,

אופשג באופן דחוף מהמיון בשל כאב בחוץ/ גב או בטן ומשד אהימצאוג של אבן בדרכי השן או שאופשג באופן מתוכנן אצורך טיפול באבן בדרכי השן.
אנא קרא דפי הסבר אלה על מנת שגבינ טוב יוגר אג המחלה ממנה אגה סובא ואג גהאיך האבחון והטיפול.
אבנים בדרכי השן יכולוג אצרום אצוויג כאיה – כאב חד ומצק מאוד הצורם סבא רב המתגבטא בכאב חוגני היקפי. מדובר המחלה שכיחה מאוד.
רוב האבנים העוצרות בדרכי השן הן קטנות מספיק על מנת אהיפלט בעצמן גך כדי מן גן. כא שצריך הוא אשגג הדבה ואעגימ אקחג גרופוג אשיכור כאב.
אזאם אבנים שלא מצליחות אהיפלט או צורחות אסיבוכים רפואיים מצריכוג הגערהוג אורואלוגיג.

כיצד נוצרת האבן ?

אבן נוצרת משקיעה והתחברות של משקעים - גבישים בשתן. ככל שהשתן "מרוכז" יותר כך הסיכוי ליצירת אבן גדל ולכן הטיפול העיקרי במחלת אבנים, כמו בכל מחלה הוא מניעתי - שתייה מרובה.

ישנן סוגים שונים של אבנים על פי סוג הגביש ממנו עשויה האבן. האבנים השונות נוצרות מסיבות שונות - רקע גנטי הגורם ליצירת אבנים, מחלות כרוניות (GOUT), זיהומים כרוניים, עבודות בטמפרטורות גבוהות ללא שתייה מספקת ורמות גבוהות של סידן בשתן.

האבן נוצרת בכליה ומשם היא יכולה לנדוד לאורך המסלול של דרכי השתן. בשופכן האבן יכולה להיתקע ולחסום את מעבר השתן מהכליה לשלפוחית.

מהם התלונות של החולה ?

ייתכן כי אבנים בדרכי השתן אינן גורמות לתסמינים ויתגלו רק כממצא מקרי. בדרך כלל, התסמין הראשון של אבן בדרכי השתן הוא כאב עז, שמתרחש כשהאבן חוסמת את זרימת השתן. הכאב בדרך כלל מתחיל באופן פתאומי בזמן שהאבן נעה בדרכי השתן וגורמת לחסימה. התלונה היא של כאב חד בגב ובמותן באזור הכליה או בבטן התחתונה. לפעמים הכאב מלווה בבחילות ובהקאות. הכאב יכול להקרין לאזור המפשעה.

אם האבן גדולה מכדי לעבור את השופכן בקלות, הכאב ממשיך כשהשרירים שבדופן השופכן הצר מנסים לדחוף את האבן לכיוון השלפוחית. כשהאבן נעה במורד השופכן ומתקרבת לשלפוחית, התחושה משתנה לצורך להטיל שתן לעיתים תכופות או הרגשת צריבה תוך כדי מתן שתן.

אם חום או צמרמורות מלווים את התסמינים לעיל, ייתכן ויש זיהום. במקרה זה החולה צריך להגיע מיד למיון ויש לבצע ניקוז דחוף של הכליה.

כיצד מאבחנים מחלת אבנים בדרכי השתן ?

לפעמים ניתן לראות אבנים בדרכי השתן בצילומי רנטגן שגרתיים. בדיקת על קול (אולטראסאונד) יכולה לזהות אבנים בכליה או בשלפוחית וכן סימני חסימה של הכליה ע"י אבן בשופכן.

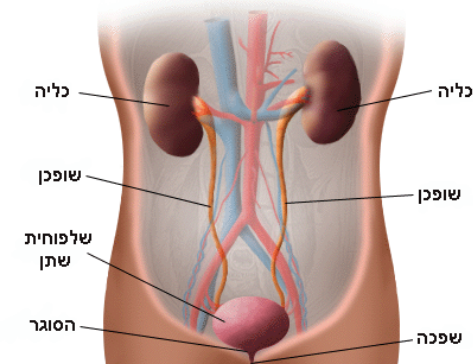
בדיקת הטמוגרפיה הממוחשבת של הבטן והאגן ללא הזרקת חומר ניגוד (CT) היא כיום הבדיקה האבחנתית לזיהוי אבנים בדרכי השתן. בדיקה זו מאפשרת לאבחן את האבן, לזהות את מיקומה, למדוד את גודלה ולתכנן בהתאם את הטיפול הרצוי.

הטיפול במחלת אבנים:

למרבה המזל, לא תמיד יש צורך בניתוח. רוב האבנים יכולות לעבור את דרכי השתן עם שתייה מרובה (2-3 ליטר ביום) שעוזרת להזיז את האבן. יש להקפיד על שתייה מרובה ולקחת משככי כאבים לפי הצורך. במידה ונפלטה אבן חשוב לשמור אותה ולתת לרופא על מנת שאפשר יהיה לבדוק את הרכבה הכימי.

טיפול ניתוחי במחלת אבנים:

ניתוח נדרש כאשר האבן לא נפלטה במעקב שמרני או שיש סיבה להתערבות מיידית (עקב חום, כאב בלתי נסבל או פגיעה בתפקוד הכלייתי).

סיבות להתערבות בטיפול באבן ?

- ▼ לא נפלטת לאחר תקופה סבירה או גורמת לכאב קבוע.
- ▼ גדולה מכדי להיפלט לבד או שהיא נעצרה במקום צר במיוחד.
- ▼ חוסמת את זרימת השתן גורמת לזיהום ממושך בדרכי השתן.
- ▼ פוגעת ברקמת הכליה, בתפקוד הכליה או גורמת לדימום ממושך.

לעיתים יש צורך לשחרר בדחיפות את החסימה של דרכי השתן שנוצרת עקב האבן. פעולה זו תתכן ותבוצע באופן דחוף אם החולה יסבול מחום וצמרמורות, פגיעה בתפקוד או כאב ממושך. ניקוז הכליה מתבצע על ידי הכנסת צינורית פנימית הנקראת תומכן שופכני פנימי. באמצעות ציסטוסקופ הצינורית מוחדרת אל השופכן. הקצה העליון של הצינורית נמצא בכליה בעוד שהקצה התחתון נמצא בשלפוחית. הצינורית עוקפת את האבן שנמצאת בשופכן ומאפשרת לשתן לזרום מהכליה אל השלפוחית.

אפשרות אחרת לניקוז הכליה הוא ניקוז חיצוני דרך העור על ידי הכנסת נקז ישירות לכליה (נפרוסטום). פעולה זו מתבצעת במכון הרנטגן על ידי רופא רנטגן מומחה. לאחריה השתן יוצא מהכליה אל הצינורית דרך המותן (הגב) ומשם אל השקית. עד לפני 20 שנה, היה צורך בניתוח פתוח כדי להוציא את האבן. זמן ההחלמה היה ממושך והיה כרוך בכאבים לאחר הניתוח. היום, הטיפול באבנים השתפר בצורה ניכרת, וקיימות אפשרויות רבות שלא מצריכות ניתוח פתוח.

ריסוק אבני כליה חוץ גופי SWL

פעולה המתבצעת ע"י מכשיר חיצוני, המכשיר מייצר גלי הדף מחוץ לגוף, גלים אלה עוברים דרך העור ורקמות הגוף עד שהם פוגעים באבן. האבן נשברת לחלקיקים דמויי חול שנפלטים דרך מערכת השתן ויוצאים עם השתן. הפעולה מתבצעת בחדר ניתוח בהרדמה. המטופל מושכב על המיטה, והמכשיר שמייצר את גלי ההלם מוצמד למותן.

כדי לכוון את גלי ההדף אל האבן יש לבצע שיקוף ע"י מכשיר הרנטגן. הטיפול נעשה במסגרת אשפוז יום. המטופל מגיע מהבית בבוקר הטיפול ומשתחרר באותו יום. רוב המטופלים חוזרים לפעילות כעבור מספר ימים.

ריסוק אבני שופכן באמצעות אנדוסקופיה של דרכי השתן (אורטרוסקופיה)

אורטוסקופ עשוי צינור ארוך וצר המצויד בסיב אופטי המוחדר דרך השופכה אל שלפוחית השתן ומשם לשופכן. אורטוסקופ מאפשר הסתכלות וסריקה לאיתור גידולים, אבנים או ליקויים אחרים.

הפעולה משמשת לטיפול באבנים בשופכן או בכליה, לחיתוך הצרויות בשופכן ולסריקת השופכן והכליה לשם אתור גידולים או פתולוגיות אחרות. במידה ומתגלה גידול ניתן לקחת ממנו ביופסיה, ואף להסירו באם הגידול קטן. במידה ונמצאת אבן ניתן לרסקה לפירורים קטנים או לשלוף אותה מחוץ לשופכן בשלמותה.

תופעות צפויות לאחר הכנסת DJS סטנט או אורטרוסקופיה וריסוק / הוצאת אבן

- ▼ אי נוחות עקב גוף זר שנמצא בגוף (סטנט או קטטר דק שמגיע עד הכליה ויוצא דרך השופכה לשקית שתן נפרדת).
- ▼ כאב בצד בו בוצעה הפעולה - עם הזמן הכאב פוחת.
- ▼ דחיפות ותכיפות במתן שתן וכאב מותני בזמן מתן שתן. בחולים שמשחררים עם סטנט - הסטנט מגרה את דופן השלפוחית וגורם להרגשת צורך במתן שתן גם כשהשלפוחית ריקה, לעיתים קיים קושי להתאפק.
- ▼ שתן בצבע אדום עקב המצאות דם בשתן. כמעט תמיד ימצא דם בשתן לאחר הניתוח, הזמן שחולף ושתייה מרובה גורמים לשתן להצטלל.
- ▼ חום עקב זיהום. במקרים אלו האשפוז מתארך והחולה מקבל אנטיביוטיקה דרך הוריד.

כיצד עליך לנהוג בבית לאחר שחרורך

- ▼ שתייה מרובה, כ-2 ליטר ביום.
- ▼ ניתן לחזור לפעילות יומית רגילה לפי היכולת.
- ▼ במידה ועדיין יש כאב ניתן לקחת משככי כאבים לפי הצורך.
- ▼ במידה ובמכתב השחרור התבקשת ליטול אנטיביוטיקה יש לבצע זאת.
- ▼ במקרה של חום, כאב בלתי נסבל, דימום מסיבי מדרכי השתן עם קרישי דם או חוסר יכולת לתת שתן יש לפנות מיד למיון.
- ▼ להגיע לביקורת מרפאת חוץ אורולוגית עם מכתב שחרור וכל בדיקות הרנטגן/מעבדה קודמות. במידה והתבקשת לבצע בדיקה או צילומים חדשים יש להביא אותם.

יחידת אורולוגיה

טלפון: 09-8604696

09-8604607

פקס: 09-8609517

מייל: mullerad@laniado.org.il

בברכת החלמה מהירה ובריאות טובה !

© כל הזכויות שמורות לבית חולים לניאדו

מסונף לבית הספר לרפואה ע"ש רות ובוחר רפפורט הטכניון חיפה

mullerad@laniado.org.il

www.laniado.org.il | 09-860-46-66 | רחוב דברי חיים 16 קרית צאנז, נתניה

09-860-46-96